

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Margareta Jelić

Dinka Čorkalo Biruški

Antonija Vrdoljak

Nikolina Stanković

Školska integracija djece izbjeglica -
rezultati projekta IRCiS

Plan izlaganja

Projekt IRCiS

Perspektive uključenih u proces integracije
(djece izbjeglica, domicilne djece,
nastavnika, stručnih suradnika i roditelja)

Iskustva škola - SWOT analiza

Procjena potreba djece izbjeglica i njihovih
nastavnika tijekom pandemije COVID-19

Preporuke

Projekt IRCiS - Integracija djece izbjeglica u školama: istraživanje efikasnosti školskih intervencija u izgradnji pozitivnih međugrupnih odnosa djece izbjeglica i domicilne djece u Hrvatskoj

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

prof. dr. Margareta Jelić, voditeljica projekta

prof. dr. Dinka Čorkalo Biruški, suradnica na projektu

Nikolina Stanković, doktorandica na projektu

Antonija Vrdoljak, doktorandica na projektu

Institut de Psychologie, Université de Lausanne

prof. dr. sc. Fabrizio Butera, voditelj projekta

dr. sc. Rachel Fasel, suradnica postdoktorandica

Kontekst: Izbjeglička kriza u Hrvatskoj

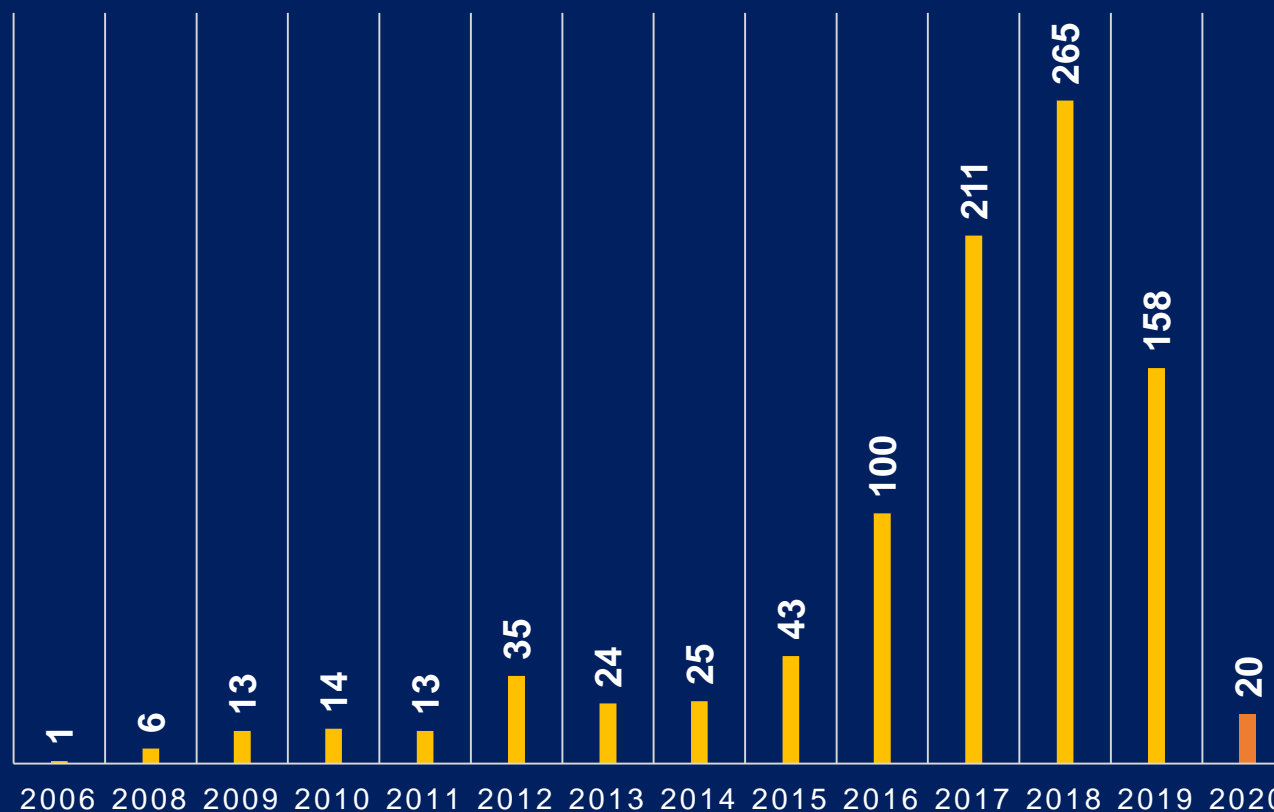
Integracija izbjeglica predstavlja velik izazov za sve zemlje primateljice

Hrvatska kao tranzitna zemlja s iskustvom u integraciji nacionalnih manjina, ali ne i izbjeglica

Kontekst: Izbjeglička kriza u Hrvatskoj

Prema podacima MUP-a, u razdoblju od 2006. do 30. lipnja 2020. ukupno 928 osoba je dobilo međunarodnu zaštitu

Uloga škole u procesu integracije

Jedan od važnih elemenata uspješne integracije djece i obitelji u hrvatsko društvo je što ranije uključivanje djeteta u školu

omogućuje normalizaciju života, ali i stvara preduvjete za uspješnu socijalnu integraciju

Glavni cilj projekta

Promovirati i olakšati integraciju djece izbjeglica u školama u Hrvatskoj – nadilaženjem izazova integracije i poticanjem razumijevanja i tolerancije kroz pozitivan međugrupni kontakt

Koraci u postizanju cilja

1. Identificiranje potreba djece izbjeglica, ali i svih drugih sudionika u procesu integracije u školi
2. Razvoj intervencijskog programa **kontakt-u-školi** (za škole sa i bez djece izbjeglica) koji će biti usmjeren na poboljšanje stavova domicilne djece prema djeci izbjeglicama i njegova implementacija
3. Provjera učinkovitosti osmišljenog intervencijskog programa, tj. kontakta djece izbjeglica i domicilne djece u školama za razvoj pozitivnih odnosa među njima
4. Priprema smjernica o integraciji djece izbjeglica za osnovne škole

Pred-intervencijska
faza

Intervencijski
program

Post-intervencijska
faza

Škole u kojima su
djeca izbjeglice

Procjena potreba
(FG i intervjui)

Upitnik

Suradničko
učenje

Procjena potreba
(FG i intervjui)

Upitnik

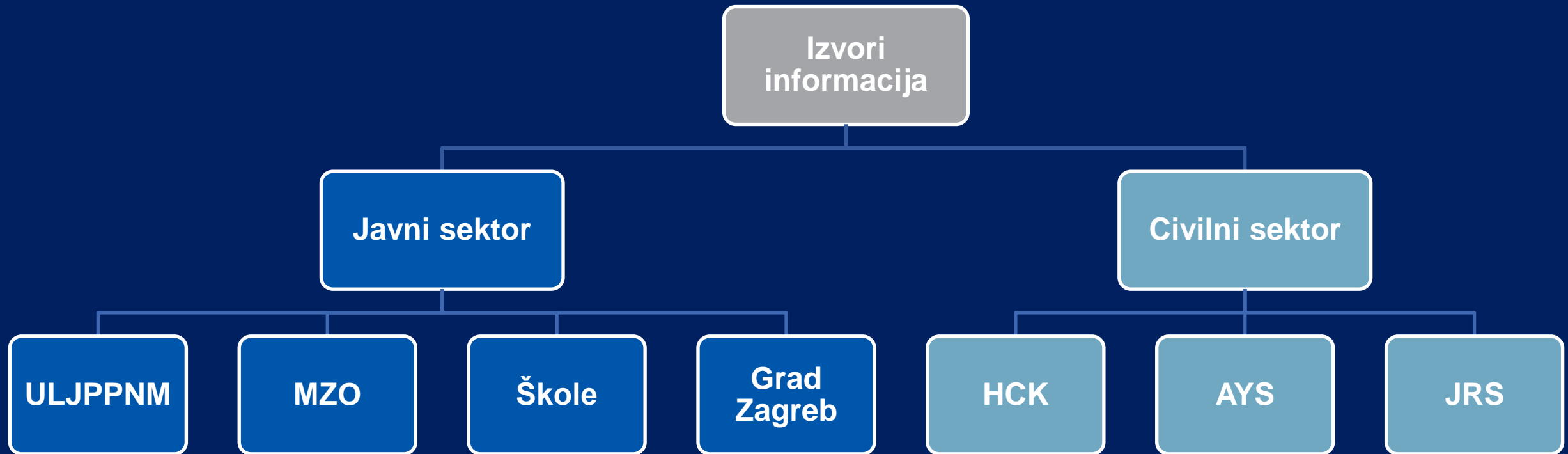
Škole u kojima nisu
djeca izbjeglice

Upitnik

Zamišljeni
kontakt

Upitnik

Odabir škola koje pohađaju djeca izbjeglice

Istraživački ciljevi 1. dijela projekta

1. Istražiti potrebe djece izbjeglica, njihovih roditelja, vršnjaka i učitelja u procesu integracije u (osnovnim) školama
2. Ispitati što škole koje su imale iskustva s uključivanjem djece izbjeglica vide kao jake i slabe strane tog procesa

Metoda – intervju i FG

- Kvalitativno istraživanje provedeno u 6 zagrebačkih osnovnih škola
 - Intervju s djecom izbjeglicama i njihovim roditeljima
 - Fokusne grupe s djecom, nastavnicima i stručnim suradnicima

	Intervjui		Fokusne grupe	
	Djeca izbjeglice	Roditelji izbjeglice	Domicilna djeca	Školsko osoblje
Broj sudionika	15	5	50	54
Spol	7Ž / 8M	3Ž / 2M	27Ž / 23M	52Ž / 2M
Dob	11,5	35*	11*	41

Metoda – SWOT analiza

Provedena je analiza procesa integracije djece izbjeglica u 7 zagrebačkih škola koje imaju takvo iskustvo, s ciljem identifikacije izazova/prepreka i resursa s kojima se škole suočavaju (SWOT analiza)

Uključeni nastavnici i stručni suradnici svake škole (N=30)

Provedeno prije pandemije COVID-19 tijekom edukacije organizirane u okviru projekta

**Perspektive uključenih u proces
integracije** (djece izbjeglica, domicilne djece,
nastavnika, stručnih suradnika i roditelja)

Identificirane potrebe u procesu integracije

Priprema škola

- Priprema prije upisa u školu
- Standardizacija postupka upisa
- Smjernice za rad s djecom izbjeglicama u redovnoj nastavi

Komunikacija

- Bolje poznavanje hrvatskog jezika
- Učinkovita pripremna nastava hrvatskog jezika

Socijalna integracija

- Pozitivan međugrupni kontakt
- Smanjivanje negativnih međugrupnih ponašanja

Priprema škola

	IZAZOV
Priprema prije upisa u školu	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatak znanja i vještina u poučavanju djece izbjeglica• Nedostatak pripreme razreda• Iznenadni dolazak djece• Nedostatak informacija o djeci izbjeglicama• Nedostatak informacija o obrazovanju u Hrvatskoj
Standardizacija postupka upisa	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatak (jasnog) protokola• Određivanje razreda
Smjernice za rad s djecom izbjeglicama u redovnoj nastavi	<ul style="list-style-type: none">• Zahtjevnost (redovnog) kurikuluma• Ocjenjivanje• Rupe u znanju• Zahtjevnost rada• Nemotiviranost djece i negativan odnos prema školi

Komunikacija

	IZAZOV
Bolje poznavanje hrvatskog jezika	<ul style="list-style-type: none">• Pri upisu u školu• U nastavi• U komunikaciji s vršnjacima• U uključenosti roditelja u obrazovanje djece
Učinkovita pripremna nastava hrvatskog jezika	<ul style="list-style-type: none">• Propisani broj sati učenja jezika nije dovoljan za praćenje nastave• Organizacijski aspekti

Socijalna integracija

	IZAZOV
Pozitivan međugrupni kontakt	<ul style="list-style-type: none">• Druženje ograničeno na školu, ne događa se u slobodno vrijeme• Djeca izbjeglice se druže s drugim izbjeglicama
Smanjivanje negativnih međugrupnih ponašanja	<ul style="list-style-type: none">• Nepoželjno ponašanje prema djeci izbjeglicama• Nepoželjno ponašanje djece izbjeglica

Izazovi školske integracije

Djeca izbjeglice

Kontakt ne postoji

Jezična barijera

Učenje jezika

Negativan odnos prema školi

Nepoželjno ponašanje

Roditelji

Jezična barijera

Uloga roditelja

Negativan odnos djece prema školi

Kontakt ne postoji

Učenje jezika

Školsko osoblje

Jezična barijera

Negativan odnos djece prema školi

Zahtjevnost rada

Uloga roditelja

Nedostatak pripreme

Vršnjaci

Kontakt ne postoji

Negativan odnos djece prema školi

Nepoželjno ponašanje

Jezična barijera

Nedostatak pripreme

Iskustva škola kao sustava - SWOT analiza

Rezultati SWOT analize

Snage

Osobne snage

Vlastito iskustvo rada s pripadnicima različitih skupina (pripadnici nacionalnih manjina, učenici s teškoćama, daroviti učenici, djeca inojezičari, itd.)

Snalažljivost i kreativnost kao posljedica iskustva

Pozitivna školska klima

Podrška ravnatelja i motiviran tim

Tehnički uvjeti

Dobra opremljenost škole, rad u jednoj smjeni, manji broj učenika, manji razredni odjeli

Iskustvo škole

Sudjelovanje u (međunarodnim) projektima

Povezanost

Dobra suradnja s roditeljima, lokalnom zajednicom te vanjskim institucijama i organizacijama

Slabosti

Ograničeni kapaciteti i resursi škole

Nedostatak prostornih kapaciteta, veliki broj učenika (po razredu ili u školi)

Slaba tehnička opremljenost škole

Nedovoljan broj stručnih suradnika

Nedostatak prilika i/ili financija za edukacije i stručna usavršavanja

Preslaba senzibiliziranost škole

Predrasude (učitelja, učenika i posebice roditelja) prema izbjeglicama

Nedovoljno poznavanje kulture i drugih relevantnih informacija o djeci izbjeglicama

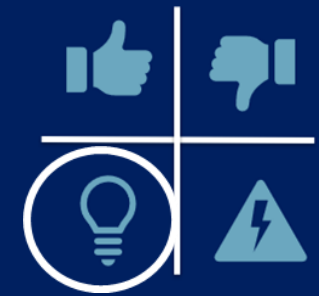
Otpor promjenama

Jezična barijera

Nedostatak kontakta i suradnja s roditeljima djece izbjeglica

Nedovoljno uključena lokalna zajednica

Prilike

Umrežavanje i razmjena iskustava s drugim školama koje imaju djecu izbjeglice

Suradnja s različitim institucijama i organizacijama

Uključivanje u projekte, prilike za stručna usavršavanja

Lokalna zajednica i roditelji kao resurs u facilitiranju integracije djece izbjeglica

Mogućnost povećanja satnice hrvatskog jezika za djecu izbjeglice

Prijetnje

Nedostatak sustavne podrške nadležnih institucija

Nedovoljan broj sati učenja hrvatskog jezika i nedostatak prevoditelja

Nedostupnost i nepravovremenost informacija o dolasku djece

Nedostatak edukacija u radu s djecom izbjeglicama

Predrasude prema izbjeglicama

- Negativan stav lokalne zajednice

- Predrasude kod (hrvatskih) roditelja

- Negativan medijski prikaz izbjeglica

Zaključak

- Sve škole se slažu kako im nedostaje sustavna podrška nadležnih institucija
- Ističu problem nesustavnog normativnog okvira uključivanja djece izbjeglica u školu
- Nedostaje jedinstveno mjesto na kojem bi se mogle dobiti točne i pravovremene informacije o dolasku i uključivanju djece u školu, o specifičnostima načina poučavanja i ocjenjivanja te dostupnosti prilagođenih nastavnih materijala
- S obzirom na snažnu jezičnu barijeru, poseban je izazov nedostatak prevoditelja i kulturnih medijatora koji bi mogli ojačati vezu između škole i obitelji

**Procjena potreba djece izbjeglica i njihovih
nastavnika tijekom pandemije COVID-19**

Metoda

Manje istraživanje usmjereno na iskustvo *online* nastave tijekom perioda zatvaranja škola

Intervjui s četvero djece izbjeglica i četiri nastavnice koje im predaju

Pismeni izvještaji dvoje volontera pomagača

Rezultati

Materijalni i infrastrukturni izazovi

Snažnija izraženost efekata jezične barijere u *online* okruženju

Pripremna nastava iz hrvatskog jezika prekinuta

Djeca percipiraju da je njihovo poznavanje jezika oslabilo

Djeci nedostaje socijalna interakcija uživo

Pomagači koji rade individualno s djetetom nužni za praćenje *online* nastave

Preporuke

Preporuke

1. Potrebno **oformiti „kontaktnu točku“** za točne i pravovremene informacije o dolasku i uključivanju djece, o specifičnostima načina poučavanja i ocjenjivanja te dostupnosti prilagođenih materijala
 - Neke škole imaju bogato iskustvo i razvijene protokole postupanja i rješavanja izazova
 - Pristupi u smještanju djece u razrede se razlikuju – utvrditi što se pokazuje najboljim u pogledu školske i socijalne integracije
 - Postoje priručnici izdani u okviru projekata koji nisu dovoljno poznati unutar školskog sustava
 - Različite NVO su uključene u pomoć izbjeglicama, no nisu uvijek međusobno koordinirane

Preporuke - nastavak

2. **Smanjiti jezičnu barijeru** povećanjem sati nastave hrv. jezika u pripremnoj nastavi te uključivanjem prevoditelja i kulturnih medijatora
 - Intenzivnija i bolje organizirana nastava hrvatskoga kao stranog jezika
 - Povećana dostupnost tumača za arapski, farsi i druge jezike
 - Priprema dodatnih školskih materijala za djecu koja govore strani jezik
3. **Osigurati pomoć asistenata u nastavi i volontera**
4. **Pokrenuti lokalne akcije** s ciljem povezivanja s lokalnom zajednicom

HVALA!

